

Nyíregyházi Egyetem
Alkalmazott Humántudományok Intézete
Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék

TÁJÉKOZTATÓ
A SZOCIÁLPEDAGÓGIA BA SZAK
ÖSSZEFFÜGGŐ SZAKMAI GYAKORLATÁHOZ

Nyíregyháza
2020

Összeállította: Dr. Baracsi Ágnes

TARTALOMJEGYZÉK

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK	4
2. AZ ÖSSZEFÜGGŐ SZAKMAI GYAKORLAT KÖVETELMÉNYEI	5
2. 1. <i>A gyakorlat általános elvei</i>	5
2. 2. <i>A szakmai gyakorlat végzése</i>	6
2. 3. <i>A gyakorlat teljesítésének kritériumai</i>	6
2. 4. <i>Az Összefüggő szakmai gyakorlati naplóra vonatkozó előírások</i>	7
2. 4. 1. <i>Formai követelmények</i>	7
2. 4. 2. <i>Tartalmi előírások</i>	8
2. 5. <i>A gyakorlathoz teljesítményének értékelése</i>	9
2. 5. 1. <i>A gyakorlati jegy megállapítása</i>	9
2. 5. 2. <i>A gyakorlati napló minősítésének szempontjai</i>	9
3. HALLGATÓI SEGÉDLETEK	10
3. 1. <i>Elvárások, ajánlások az intenzív szociálpedagógiai terepgyakorlat végzéséhez</i>	10
3. 2. <i>Az adatgyűjtés alapszerepei</i>	10
3. 2. 1. <i>Az interjú</i>	10
3. 2. 2. <i>A megfigyelés</i>	12
3. 2. 3. <i>Az esetelemzés</i>	13
3. 2. 4. <i>Az esettanulmány</i>	14
3. 2. 5. <i>Kötelező és ajánlott irodalmak</i>	15
4. TEREPTANÁRI TÁJÉKOZTATÓ	17
4. 1. <i>A szociálpedagógia alapképzési szak (BA) képzési és kimeneteli követelményei</i>	17
4. 2. <i>Az összefüggő szakmai gyakorlat irányelvei, célja, tartalma</i>	21
4. 2. 1. <i>Az összefüggő szakmai gyakorlat irányelvei</i>	21
4. 2. 2. <i>Az összefüggő szakmai gyakorlat célja</i>	22
4. 2. 3. <i>Fejlesztendő kompetenciák</i>	22
4. 3. <i>A terepgyakorlat résztvevői és feladatai</i>	23
4. 4. <i>A gyakorlathoz munkájának értékelése</i>	24
5. MELLÉKLET	26
5.1. <i>NYILATKOZAT AZ ÖSSZEFÜGGŐ SZAKMAI GYAKORLAT TELJESÍTÉSÉRŐL</i>	26
5.2. <i>TEREPTYAKORLATI IGAZOLÁS AZ ÖSSZEFÜGGŐ SZAKMAI GYAKORLATHOZ</i>	26

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

1. **Szakmai gyakorlatra vonatkozó előírások a képzési és kimeneteli követelmények (18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet) szerint¹:** A szakmai gyakorlat követelményei

„A szakmai gyakorlat részét képezik a kiscsoportos tantermi gyakorlatok, a terepgyakorlatok és a terepgyakorlatokhoz kapcsolódó kiscsoportos feldolgozó szemináriumok. Az intenzív terepgyakorlat legalább egy féléven át (tizenkettő-tizenöt hét) végzett folyamatos gyakorlatot jelent, amelynek kreditértéke 30 kredit.”

Vagyis a szociálpedagógia alapképzési (BA) szak képzési és kimeneti követelményeiről szóló EMMI rendelet (15/2006. (IV. 3.)), a szak mintatanterve, valamint a Nyíregyházi Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata a szakra vonatkozóan az összefüggő gyakorlattal kapcsolatban a következő formában rendelkezik: a képzés részét képezi a tanulmányokat lezáró „Összefüggő szakmai gyakorlat” (BSP1123, BSP1123L).

2. **Az összefüggő szakmai gyakorlat kreditértéke:** 30 kredit.
3. **Az intenzív gyakorlat elkezdésének feltétele:** Az összefüggő szakmai gyakorlat a képzés utolsó félévében folyó egyéni szakmai gyakorlat, amelynek előfeltétele a szociálpedagógia BA szak (a szakdolgozaton kívüli) minden egyéb tanulmányi (tantárgyi) követelményeinek teljesítése, illetve azok teljesítéséhez szükséges kreditek összegyűjtése.
4. **A gyakorlat értékelése:** Az intenzív terepgyakorlat minősítése ötfokozatú - jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1). - gyakorlati jeggyel zárul. A gyakorlati jegy megszerzésének feltételeire a Nyíregyházi Egyetem „Tanulmányi és Vizsgaszabályzata” által előírt útmutatások vonatkoznak.
5. **Munkatapasztalat beszámítása a teljesítésbe:**

A korábbi munkatapasztalatok tanulmányi követelmény teljesítéseként a hallgató kérelmére elismerhetők. Amennyiben a hallgató legalább egy éves időtartamig a szociálpedagógia BA képzésben előírt gyakorlóléhtylen dolgozik (vagy dolgozott) a legjellemzőbben betölthető munkakörök valamelyikében, akkor az egybefüggő szakmai gyakorlat követelményének helyébe munkatapasztalatát a Nyíregyházi Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzatának 6 §. 12 pontjának iránymutatása alapján a hallgató kérelmére elismeri az intézmény². A munkatapasztalat és az előzetesen megszerzett

¹ 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet

a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600018.EMM&txrefereer=00000001.TXT>

² A Nyíregyházi Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

http://www.nyf.hu/sites/default/files/u5/EGYEB_INFORMACIOK/adminisztracio/szabalyzatok/3_tanulmanyi_e_s_vizsgaszabalyzat.pdf f

tudás beszámítása a teljes idejű képzésben és a részidejű képzésben résztvevő hallgatókra egyaránt vonatkozik. A TVSZ erre vonatkozó szabályzata:

„A korábbi munkatapasztalatok tanulmányi követelmény teljesítéseként a hallgató kérelmére elismerhetők. A validáció alapján beszámítható kreditek száma a tanulmányok során legfeljebb harminc lehet. A hallgató a validációs kérelmét az erre rendszeresített űrlapon a kreditelismerési eljárással azonos időszakban és módon terjeszti be. A kérelemhez mellékelni kell:

- a.) munkatapasztalat beszámítása esetén: a tevékenységről szóló portfóliót, a munkatapasztalat hitelesigazolását a munkáltatótól;
- b.) iskolarendszeren kívüli elismertetés esetén: a képzés elvégzését igazoló dokumentumot, a képzés tartalmának leírását, a képzést folytató elérhetőségét.

Az a.) és b.) esetben a validációs kérelmet a szakfelelős véleményezi és az elsőfokú határozatot a KÁB hozza meg. Ha a hallgató informális környezetben szerzett tudást kíván elismertetni, akkor a KÁB a szakfelelős javaslata alapján eseti bizottságot hoz létre, mely meg nem ismételt vizsga keretében győződik meg a kérelmező tudásáról. A vizsga lehet írásbeli, szóbeli, gyakorlati vagy ezek kombinációja. A vizsga eredménye érdemjegy. Az eseti bizottság értékelését a KÁB megerősíti és határozatot hoz. A szakdolgozat nem validálható.”

2. AZ ÖSSZEFÜGGŐ SZAKMAI GYAKORLAT KÖVETELMÉNYEI

2.1. A gyakorlat általános elvei

- A szociálpedagógia BA képzésben egy féléves szakmai gyakorlatot kell szakmai gyakorlólhelyen szervezni. A szakmai gyakorlat összefüggő, a 7 félévben végzett gyakorlat, amelynek időtartama *teljes idejű (nappali) képzésben 560 óra (14 hét), részidős képzésben 180 óra (4 hét). A terepgyakorlat heti beosztása hétfőtől péntekig tart, napi 6 órában (összesen 30 óra/hét), a terephellyel egyeztetett időpontokban.* A terepgyakorlat intervallumának bele kell esnie a Nyíregyházi Egyetem hatályos Időrendi Útmutatójában jelzett szorgalmi időszakba.
- A terepgyakorlatok szervezése a *Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék* gondozásában történik. A terepgyakorlatok időpontjáról, a teljesítés feltételeiről a tárgyat tanító oktatók, valamint a gyakorlatszervező oktató nyújt tájékoztatást.
- *A terephelyként csak azok az intézmények jöhetnek számításba, amellyel a Nyíregyházi Egyetemnek érvényes együttműködési szerződése van!* Ezért tanszéki jóváhagyás után kezdődhet el az intézmények közötti kapcsolatfelvétel, amelyet a hallgatónak kell kezdeményezni a tanszék irányában a lehetséges terephely és terephely

elérhetősége/kontaktszemély megnevezésével. Az erről szóló nyilatkozat megtalálható a tájékoztató mellékletében. A nyilatkozatot a 6. félév szorgalmi időszakának végéig kell leadni a terepgyakorlat szervezésével megbízott oktatónak.

- *A terephelyként szóba jöhető intézmények listáját* frissítjük, és folyamatosan kötünk új gyakorlati helyekkel is megállapodásokat. A lista megtalálható az AHI (Alkalmazott Humántudományok Intézete) honlapján a <http://www.nye.hu/appi/node/147> helyen.
- A tereptanár a rábízott hallgató munkáját a gyakorlat időtartama alatt folyamatosan értékeli, törekszik a konstruktív visszajelzések adására. *Elvárható a tereptanártól, hogy a hallgatók munkáját objektíven, differenciáltan értékelje.* A gyakorlat végén a tereptanár a hallgató munkáját a „Terepgyakorlati igazoláson” minősíti.
- *A gyakorlat elvégzését a pontosan kitöltött, aláírt és lepecsételt “Terepgyakorlati igazolással” kell dokumentálni* a hallgatónak, amelyet mellékelni kell a terepnaplóhoz az oktatóval egyeztetett határidőig. A „Terepgyakorlati igazolás” e dokumentum mellékletében, valamint az intézeti honlapon is megtalálható.
- A tereptanári minősítés, valamint a terepnapló minősítése alapján történik a *gyakorlat végső értékelése* a tanszék által kijelölt oktatója által.
- A gyakorlati terepnaplóra vonatkozó elvárások, valamint a gyakorlatok során teljesítendő feladatok a továbbiakban olvashatók.

2. 2. A szakmai gyakorlat végzése

Az intenzív terepgyakorlat a teljes idejű (nappali) és részidejű képzésben (levelező) résztvevő hallgatók számára csak a Nyíregyházi Egyetem és a gazdálkodó szervezetnek nem minősülő szervezetek közötti együttműködési megállapodások alapján lehetséges. A gyakorlat megkezdése előtt az érvényes szerződéssel rendelkező aktuális gyakorlati terephelyekről a szakfelelős oktató, valamint a terepkoordinátor tanár szóbeli tájékoztatást nyújt a gyakorlatra jelentkező hallgatók számára.

Az Alkalmazott Humántudományok Intézete, illetve az intézethez tartozó Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék által felajánlott gyakorlóléhelyek közül *a nappali és levelező tagozatos hallgatónak egy gyakorlóléhelyet kell választani.* Ezen intézmények vezetői engedélyezik a gyakornok jelenlétét a szervezetükben, illetve kijelölik az ügynevezett kontaktszemélyt/tereptanárt, aki a félév során segíti és irányítja a hallgató munkáját.

2. 3. A gyakorlat teljesítésének kritériumai

A hallgatónak a terepgyakorlatot a 7. félévben kell teljesítenie. A teljesítést két dokumentummal kell igazolnia, ezek: a „*Terepgyakorlati igazolás*”, és az „*Összefüggő*”

szakmai gyakorlati napló”. A gyakorlat teljesítéséhez kötődő dokumentumok leadásának határideje megegyezik a Nyíregyházi Egyetem aktuális időrendjében a szakdolgozat leadására vonatkozó előírással. A határidő elmulasztása és hiányos benyújtása kizárja a gyakorlat elfogadását.

A terepgyakorlat teljesítésének tényét az Alkalmazott Humántudományok Intézete honlapjáról letölthető „*Terepgyakorlati igazolás*” formanyomtatványon kell igazolni (a nyomtatvány megtalálható a tájékoztató mellékletében is). Az igazolást a fentebb megjelölt határidőig személyesen kell benyújtania a Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék által kijelölt személynek. Az a formanyomtatvány tekinthető hivatalosnak és elfogadhatónak, amelyből kiderülnek a hallgató adatai (név, tagozat, évfolyam) valamint a gyakorlati hely azonosító adatai és a gyakorlat pontos időtartama. Az igazolást hivatalos pecséttel kell ellátni, valamint a kontaktszemélynek (tereptanárnak) és/vagy az intézményvezetőnek aláírásával kell hitelesíteni.

A terepgyakorlati igazolás részét képezi a hallgató munkájának értékelése is, amelyben a tereptanárnak megadott szempontok alapján minősíteni kell a gyakornok tevékenységét maximum fél-egy oldal terjedelemben.

A gyakorlat teljesítésének második dokumentuma az „*Összefüggő szakmai gyakorlati napló*”, amelyet egyidejűleg kell benyújtani a Terepgyakorlati igazolással a megadott határidőre.

2. 4. Az *Összefüggő szakmai gyakorlati naplóra* vonatkozó előírások

2. 4. 1. *Formai követelmények*

- *formátum*: MsWorld formátum, Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, 1,5-es sortávolság, sorkizárt forma, margók: bal oldali 3,0 cm, jobb oldali, alul és felül 2,5 cm, csak 1 oldalas, színes nyomtatás (ha grafikonokat, képeket is tartalmaz), spirálozott forma, 1 példányban kell leadni,
- *terjedelem*: 15-20 oldal, amelynek nem része az előlap, az irodalom és tartalomjegyzék, valamint a csatolt mellékletek,
- *előlap*: középen fenn: Nyíregyházi Egyetem logója, alatta középen cím: „**ÖSSZEFÜGGŐ SZAKMAI GYAKORLATI NAPLÓ**” alul jobb oldalon: hallgató neve, szakja, tagozat, alul középen, de lentebb: NYÍREGYHÁZA, és alá a benyújtás éve.

2. 4. 2. Tartalmi előírások

A dolgozatban a következő tagolást kell alkalmazni

- előlap,
- tartalomjegyzék (oldalszámmal),
- kötelező feladatok a következő tagolásban
 - *gyakorlati ütemterv*: az adott terepintézményben milyen időtartamban, milyen feladatellátást végzett a hallgató. Lehet táblázatos formában (min. fél-1 oldal),
 - *a terepintézmény bemutatása*: lehetséges szempontsor: törvényi háttér, feladatkörök, konkrét intézményi paraméterek, a konkrét intézmény feladatellátásának általános jellemzői (2-3 oldal),
 - *a terepen elvégzett feladatok elemző, összegző bemutatása*: az elvégzett feladatok értékelése, az intézményről kialakított szakmailag megalapozott vélemény kifejtése (3-5 oldal),
 - *egy esettanulmány elkészítése*, amely tartalmazza a gyakornoknak egy klienssel készített probléma-bemutató interjút, illetve a rendelkezésre álló esetdokumentációból származó elemzést, következtetést (3-5 oldal),
 - *a hallgató önértékelése, önfejlődésének és kompetenciáinak elemzése*: kliensekkel/klienscsoportokkal való találkozás megélése, a szakmai feladatok megoldásának színvonala, szakmai szerep átélése, személyes fejlődés mozzanatai,
 - *erősségek, hiányosságok bemutatása*, a tovább fejlődés lehetőségei és azok összevetése a szak képzési és kimeneteli követelményeinek (kkk) kompetencia-rendszerével (1- másfél oldal),
 - *összegző tapasztalatok megfogalmazása*: az intenzív gyakorlat egészéről alkotott összbenyomások, javaslatok megfogalmazás (min fél-1 oldal)
- irodalomjegyzék: a hallgató által a gyakorlati munka során felhasznált szakirodalmak, törvények pontos és szabályos jelölésével,
- mellékletek: tartalmaznia kell többek között a „*Terepgyakorlati igazolás*” másolatát, valamint minden olyan dokumentumot, amelyet a gyakornok a gyakorlati munkájának dokumentálására felhasznált, és arra a gyakorlati naplójában hivatkozik. (például: megfigyelési lapok, adatlapok, szóbeli és írásbeli kikérdezés kérdései, jegyzőkönyvek, nagyobb méretű táblázatok, hivatalos dokumentumok és egyéb háttér információk közlését szolgáló anyagok részletei). A mellékleteket számozni kell, és azokra a szöveggörnyezetben utalni kell. A mellékletek nem részei a tartalmi munkának.

2. 5. A gyakornok teljesítményének értékelése

2. 5. 1. A gyakorlati jegy megállapítása

a terepgyakorlat értékelését a Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék vezetője által kijelölt személy/ek végzi/k. A gyakorlati jegy megállapításakor figyelembe veszik az „Összefüggő szakmai gyakorlati napló” kidolgozására kapott részjegyet, valamint az adott terepintézmény mentorának a gyakornoki félévet minősítő értékelését egyaránt. Így a gyakorlati félév ötfokozatú gyakorlati jeggyel zárul, amelyek: elégtelen (1), elégséges (2), közepes (3), jó (4), jeles (5) érdemjegyek lehetnek. A hallgató teljesítménye akkor fogadható el, ha mindegyik részjegye legalább elégséges (2). Amennyiben megállapítható, hogy a hallgató a gyakorlatot nem az előírt módon vagy időtartamban teljesítette, az összefüggő gyakorlatot meg kell ismételni. Az összefüggő gyakorlat a tanulmányok alatt legfeljebb egyszer ismételtető!

2. 5. 2. A gyakorlati napló minősítésének szempontjai

- *szakirodalmi, elméleti ismeretek színvonala*: az elméleti háttér beépítése a szakmai munkába, illetve az esetek háttérében húzódó elméletek felismerése,
- *módszertani felkészültség*: az adatgyűjtési és elemzési módszerek alkalmazásának formái, felhasználásának szintjei, az elemzés mélysége, következtetések színvonala, gyakorlati alkalmazhatóság, összegző vélemények,
- *a dolgozat szerkezete, stílusa*: logikus felépítés, tartalmi koherencia, nyelvhelyesség, dolgozat tagolása, külleme, esztétikum,
- *egyediség*: önálló gondolatok megfogalmazásának képessége, eredetiség, lényeglátás,
- *a gyakorlati naplóról kialakult összbenyomás*.

3. HALLGATÓI SEGÉDLETEK

3. 1. Elvárások, ajánlások az intenzív szociálpedagógiai terepgyakorlat végzéséhez

- a gyakornoknak alkalmazkodnia kell a befogadó intézmények elméleti és gyakorlati célkitűzéseire,
- a gyakornok a rábízott feladatokat saját kompetenciahatárainak betartásával végezze, felelős azért, hogy a szakemberek irányítása alapján azokat önállóan és szakszerűen lássa el,
- ajánlatos napi rendszerességgel jegyzeteket készíteni az intézményben folytatott tevékenységeiről, amely alapja lehet munkájának összegző bemutatásnak,
- ajánlatos összegyűjteni azokat a dokumentumokat, amelyet gyakorlata során megismert és használt,
- a gyakorlat időtartama alatt célszerű saját önfejlődését is nyomon követni, dokumentálni. Javasolt lejegyezni szakmai sikereit és kudarcait, elemezni annak okait, következményeit, esetleges korrigálási lehetőségeit,
- törekedjen eseti munkája során az érdekes események/történések dokumentálására a kliensek személyiségi jogainak figyelembevételével. (a név, a helyszín, és egyéb adat ne legyen felismerhető),
- próbálja meg az események, jelenségek értelmezését, ok-okozati összefüggések keresését, ne vesszen el a részletekben,
- legyen empátikus és elfogadó,
- *ha segítségre szorul, bizonytalan valamiben vagy kérdései vannak, feltétlen konzultájon a gyakorlatvezetőjével, tereptanárával, vagy vegye fel a kapcsolatot tanszékének gyakorlatot szervező oktatójával.*

3. 2. Az adatgyűjtés alapmódszerei

3. 2. 1. Az interjú

Az interjú szóbeli kikérdezés, melynek során a kérdező és a kérdezettek között személyes interakciós kapcsolat van. Lényege, hogy kérdések segítségével információkat gyűjtünk, és ezek alapján vonunk le következtetéseket. Alkalmas egyének, csoportok ismereteinek, véleményének, attitűdjeinek, élményeinek, motívumainak, életmódjának felderítésére. Segítségével lehetőség nyílik összefüggések feltárására, tendenciák megfogalmazására, szabályszerűségek igazolására (Falus, 1993).

Kérdéstípusok interjú esetén:

- *nyílt kérdések*: amelynek során az interjú alanya saját szavaival válaszol a feltett kérdésekre. Ez a forma alkalmas a megkérdezett álláspontjának, gondolkodásmódjának szokásainak a feltárására,
- *zárt kérdések*: amikor a megkérdezett a megadott lehetőségek közül választhat, ilyenek például a feleletválasztásos kérdések, a rangsorolást igénylő kérdések, vagy az ún. intenzitáskérdések.

A kérdések csoportosítása:

- *fő kérdésnek* nevezzük a kutatási témának megfelelő kérdéseket,
- *kiegészítő kérdések* a megbízhatóságot biztosítják. Ilyenek lehetnek:
- a *demográfiai kérdések*: például életkor, nem, iskolai végzettség, lakóhely,
- a *bemelegítő kérdések*: célja a témára való ráhangolódás elérése,
- a *kontroll vagy keresztkérdések*: válaszok hitelességének ellenőrzését szolgálja,
- a *vezető kérdések*: célja a feszültségoldás, illetve, ha van az interjúalanynak észrevétele, mondandója akkor megtehesse.

Az interjú formái:

- *strukturálatlan interjú*: lényegében a szabad beszélgetésnek feleltethető meg,
- *strukturált interjú*: alapja a kötött beszélgetés, azaz a beszélgetés szabályozott, például ugyanabban a sorrendben kell a kérdéseket feltenni, és a kutató nem fűzhet hozzá kiegészítő kérdéseket, vagy magyarázatot.
- *mélyinterjú*: főleg az intim szféra (amiről másnak sem szívesen beszél) feltárására alkalmas. Az interjú sikeressége nagyban függ mind az interjúalany hozzáállásán, illetve azon, hogy a kérdező tud-e bizalmas, őszinte légkört kialakítani. Fontos az interjú rögzítése, bár, fel kell készülni arra, hogy az interjúalany nem biztos hogy szívesen engedi rögzíteni véleményét.
- *narratív interjú*: a mélyinterjú speciális formája, amikor az interjúalany „elmeséli” a vele megtörtént eseményeket, élményeket. Ilyen lehet például az életút bemutatása, az egyén szempontjából meghatározó történések, eseményeket elmondása.
- *klinikai beszélgetés*: lényege, hogy a kérdés mindig a válaszra épül, azzal a szándékkal, hogy gondolkodásra készítse a megkérdezettet, vagyis a válasz mindig töprengés, mérlegelés eredménye lesz. (Falus, 1993)

3. 2. 2. A megfigyelés

A megfigyelés: céltudatos, tervszerű, rendszeres, objektív tényeken alapuló észlelés (Falus, 1993).

A megfigyelés egyik típusát az ún. *kötetlen megfigyelések* adják. E forma lényege, hogy természetes környezetben történik, hosszú ideig folyik, és sok részletre kitérhet. Ugyanígy jellemzője a megfigyelő nagyfokú szabadsága is. Ezzel szemben a *strukturált megfigyelések* az objektivitás érdekében megfigyelési kategóriákat használnak.

A megfigyelési technikák olyan technikák, amelyek alkalmasak a megfigyelés előkészítésére, lebonyolítására, és amelyek a jelenségek rögzítését és elemzését szolgálják. A főbb technikák a következők:

- *naplók, feljegyzések:* metodikailag kevésbé kötött formák, a megfigyelő egy vagy több szempontból, rövidebb vagy hosszabb ideig figyeli egy gyermek vagy csoport tevékenységét, és a számára fontosnak, érdekesnek tartott információkat rögzíti. Előnyük, hogy minden jelenség rögzíthető válik, viszonylag egyszerűen lebonyolítható, és kevésbé fáradtságos módszer. Hátrányuk a szubjektivitásuk, illetve hogy az érvényessége, minősége nagymértékben függ a megfigyelő szakértelmétől.
- *teljes és szelektív jegyzőkönyvek:* a teljes jegyzőkönyvezés során a megfigyelő valamennyi verbális és nem verbális megnyilatkozást rögzít, amelyhez technikai eszközt is használ (gyorsírás, audiovizuális eszközök). Előnye, hogy nem tördeli szét a megfigyelő a folyamatot, viszont munkaigényessége miatt annak ellenére is ritkán használt forma, hogy korszerű technikával segített. Ráadásul a technikai eszközök ellenére is rejtve maradhatnak lényegi elemek, folyamatok. A szelektív jegyzőkönyvek felismerik, hogy a valóság minden eleme nem ragadható meg, így kiemelik a jelenségek azt a körét, amelyet feltárni kíván. A kiemelt körön belül viszont minden eseményt, jelenséget rögzít. Főleg ott használható, ahol a vizsgálandó elemek jól körülhatárolhatók.
- *becslési skálák:* a megfigyelő nem magát az eseményt írja le, hanem egy értékítéletet alkot egy előre rendelkezésére bocsátott skálán. E skálák többnyire páratlan számú beosztást tartalmaznak, többnyire 3, 5 vagy 7 fokúak. Előnyük, hogy könnyen kitölthetők és könnyen feldolgozhatók az adatok. Hátránya között kell megemlíteni, hogy sok esetben a kategóriákhoz való tartozást szubjektív szempontok alapján döntenek el, és nehéz reprodukálni a skálaértékhez tartozó eseményeket, mivel nem a tény, hanem az arról való vélekedést írja le.
- *jel- és kategóriarendszerek:* jelrendszer esetében egy megfigyelési periódus (általában 5-10 perces egységek) alatt bekövetkező eseményeket rögzítjük egy előre elkészített űrlapon. Minden eseményt csak egyszer rögzítünk, függetlenül annak gyakoriságától.

A kategóriarendszereknél viszont a rögzítés folyamatos, és az események előfordulásával egyidőben történik. Figyelni kell arra, hogy a kategóriákba minden esemény besorolható legyen, és minden esemény csak egy kategóriába legyen besorolható. (Falus, 1993)

A környezet megfigyelése: megfigyelés természetes helyzetben, a kliens otthonában.

Rögzítés: a kliensnél töltött idő után a látottak lejegyzése.

Élettér megfigyelése

- milyen a környék,
- a fizikai környezet sajátosságai: a lakás mérete, elosztása, berendezése, a gyermekek és felnőttek saját élettere: külön szoba, szobarész,
- benyomások a kliens életéről.

A kliens élete

- hogyan zajlik egy átlagos napja, milyen az életmódja,
- időbeosztása,
- benyomások az otthon hangulatáról, érzelmi légköréről.

3. 2. 3. Az esetelemzés

Az esetelemzés készítésének célja, hogy segítsen megérteni egy esetet, illetve megmagyarázni, hogy dolgok miért úgy történnek, mint ahogy, vagy előre jelezni a dolgokat egy példa alapján. Formái lehetnek:

- *hosszmetszeti bemutatás:* egy egyéni (különleges) sors végig követése, bemutatása,
- *keresztmetszeti bemutatás:* a kliens problémáját, valamint az azzal kapcsolatos történéseket egy adott téma köré rendezi.

A kettő közül bármelyik elkészítése mellett dönthet a hallgató.

Az esetelemzés általános szerkezete:

- *az esetelemzés elkészítésének körülményei:* (hogyan került kapcsolatba a klienssel, milyen intézményben, milyen szerepben, a kliens hogyan került kapcsolatba a segítő szakemberrel, szervezettel),
- *az eseteírásban szereplők (név nélkül), valamint a kliens/ek és környezetének legfontosabb jellemzőinek bemutatása:*
 - a kliens/ek, jellemzői (például: nem, életkor, külső, belső tulajdonságok, személyiségének egyéb jellemzői, egészségi állapota, illetve mindaz, ami fontos lehet az eset szempontjából),

- szociokulturális környezet (például: családi háttér és annak jellemzői, családszerkezeti sajátosságok, életmódbeli jellemzők, iskolázottság, jövedelmi viszonyok, lakóhelyi jellegzetességek, problémaforrások).
- *az eset konkrét és részletes bemutatása:*
 - a probléma bemutatása, a probléma kialakulásának előzményei, lehetséges okai,
 - a probléma megoldására tett kísérletek, mikor, kik milyen lépéseket tettek a kialakult a probléma megoldása érdekében,
 - kliens/ek motivációi, dilemmái, elvárásai a segítő intézménnyel szemben,
 - a kliens saját erőforrásainak, segítséget jelentő támaszainak ismertetése, a változást segítő és korlátozó tényezők.
 - tényszerű ismertetése a lezárult, vagy folyamatban lévő eset időszerű állapotának.
- *összegző vélemény megfogalmazása:* (például: megoldási javaslatok; hogyan vélekedik a probléma megoldásáról; mennyire érezte magát kompetensnek az ügyben a gyakorlók, van-e más ötlete a problémamegoldásra; milyen egyéb szakember bevonását tartotta volna indokoltnak; hogyan értékeli saját teljesítményét; és egyéb szubjektív észrevételek).

3. 2. 4. Az esettanulmány

Az esettanulmány célja annak bemutatása, hogyan lehetséges az elméleti tudást integrálni a gyakorlatba. Az esettanulmány olyan írásmű, amely az esetből, az egyediből elindulva alkalmassá válik jelenségek, folyamatok és működések még jobb megismerésére és megértésére.

Alkalmas:

- a segítő folyamat komplexitásának bemutatására (például a szociális munka módszereinek bemutatására egy konkrét esettel kapcsolatban),
- egy adott eset (kliens, eljárás, szervezet, jelenség) komplex bemutatására.

Mi tekinthető esetnek? Esetnek tekintjük az egyént, a családot, a csoportot, a közösséget, akiknek életében a szociális munka beavatkozása tetten érhető, illetve egy szervezetet, egy csapatot, amelyek a szociális munka környezetét jelentik. Ebből kiindulva esettanulmány készülhet egyénről, családról, csoportról, közösségről, szervezetről, teamről a szociális munkában.

Az esettanulmány általános vázlata:

- a téma elméleti, módszertani háttere (szakmai, módszertani, intézményi előírások figyelembevétele),

- a kliens bemutatása: nem, életkor, családi jellemzők, külső-belső jellemzők, hozott problémája,
- a klienssel való kapcsolatfelvétel sajátosságainak bemutatása,
- hivatalos dokumentumok, feljegyzések áttekintése: például esetdokumentációk, interjúk, környezettanulmány, jegyzőkönyvek, más szakemberek feljegyzései,
- szociális anamnézis: például szociális helyzete, egészségi állapota, általános pszichés állapota, szükségletei, vágyai, problémamegfogalmazása,
- a probléma megfogalmazása: a kliens, a szociális szakember, a kliens környezetében élők szerint,
- célok kitűzése és szerződészkötés,
- beavatkozási terv készítése, a beavatkozás lépései, az eredmények mérése,
 - *a segítő munka folyamatának, dinamikájának bemutatása, leírása,*
 - *az esetmunka értékelése, az esetmunka lezárása, összegzése (Szoboszlai-Patyán).*
- *Módszertani megjegyzések:*
 - ügyelni kell az anonimitásra, (nem közlünk valódi nevet, és olyan adatokat, amelyből a személy beazonosítható),
 - kerülni kell az általános konklúziók levonását, mivel csak egy esetet vizsgáltunk,
 - ne csak az írásbeli dokumentumokra alapozzuk az esettanulmányt, igyekezzünk más módszerekkel kiegészíteni azt,
 - ne vesszünk bele a részletekbe, a lényeg a tapasztalatok rendszerbe foglalásán, okok keresésén van.

3. 2. 5. Kötelező és ajánlott irodalmak

- Andorka Rudolf (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris Kiadó, Budapest. ISBN 9789633898482
- Babbie, Earl R. (2017): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest. ISBN 978-963-456-000-53.
- Barcy Magdolna (2012): Segítő módszerek, fejlesztő-támogató eljárások. ELTE. TáTK. Budapest. (<http://oszkdk.oszk.hu/storage/00/01/39/91/dd/1/segitmodsz.pdf>)
- Budai István (szerk.) (1996): Szociális munka az iskolában: válogatás iskolai szociális munkások, gyermekjóléti szakemberek, szociális és pedagógusképzésben résztvevők számára. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó. ISBN: 9631868265
- Gosztonyi Géza (2002): Közösségi szociális munka. In: Kozma Judit (szerk., 2002) Kézikönyv szociális munkásoknak. Budapest. Szociális Szakmai Szövetség (230-285), ISBN 963-00-9972-1

- Gosztonyi Géza (szerk.) (2004): A szociális munka elmélete és gyakorlata 3. kötet –Közösségi szociális munka. Semmelweis Kiadó, Budapest ISBN 963-8154-58-6
- Kozma Tamás-Tomasz Gábor (2003): Szociálpedagógia. Szgy. Osiris Kiadó. Budapest.
- Pataki Éva (2010): Szociális munka csoportokkal. Módszertani kézikönyv. Szocio-Téka. Debrecen, ISBN 978-963-473-437-6
- Tánczos Éva (szerk., 2002): A szociális munka elmélete és gyakorlata 2. kötet – Szociális munka egyénekekkel és családokkal – esetmunka. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest ISBN 963-8154-58-6
- Vercseg Ilona (2011): Közösség és részvétel. A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete. Hilscher Rezső Egyesület, Budapest. ISBN 978 963 08 0606 0

4. TEREPTANÁRI TÁJÉKOZTATÓ

4.1. A szociálpedagógia alapképzési szak (BA) képzési és kimeneteli követelményei³

1. Az alapképzési szak megnevezése: szociálpedagógia (Social Pedagogy)

2. Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése

- végzettségi szint: alap- (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA-) fokozat
- szakképzettség: szociálpedagógus
- a szakképzettség angol megnevezése: Social Pedagogue

3. Képzési terület: társadalomtudomány

4. A képzési idő félévekben: 7 félév

5. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 180+30 kredit

- szak orientációja: gyakorlat-orientált (60-70 százalék)
- a szakdolgozat készítéséhez rendelt kreditérték: 10 kredit
- intézményen kívüli összefüggő gyakorlati képzés minimális kreditértéke: 30 kredit
- a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 10 kredit

6. A szakképzettség képzési területek egységes osztályozási rendszere szerinti tanulmányi területi besorolása: 761/0922

7. Az alapképzési szak képzési célja és a szakmai kompetenciák

A képzés célja szociálpedagógusok képzése, akik képesek elsősorban a gyermek és ifjúsági korosztály tanulási, szociális és mentális problémáit komplex rendszerben kezelni és az érintett személyekkel együttműködésben segíteni, továbbá a gyermek, a fiatal és környezete egyensúlyát fenntartani, helyreállítani, fejleszteni. Képességeik, készségeik és értékrendjük alapján hatékonyan működnek közre a szociális problémák megelőzésében, megoldásában és az érintettek társadalmi integrációjának az elősegítésében. Felkészültek tanulmányaik mesterképzésben történő folytatására.

18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneteli követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneteli követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600018.EMM&txrefere=00000001.TXT>

7.1. Az elsajátítandó szakmai kompetenciák

7.1.1. A szociálpedagógus

a) tudása

- Ismeri a szociális segítségnyújtáshoz szükséges, elsősorban társadalomismereti, társadalom- és szociálpolitikai, szociális munkára vonatkozó, másrészt pszichológiai, jogi, igazgatási, egészségügyi, pedagógiai ismeretrendszer alapjait.
- Ismeri a szociális segítségnyújtáshoz szükséges ismeretszerzés módjait és a legfontosabb ismeretszerzési forrásokat.
- Ismeri a különböző társadalmi és szociális problémákat, a kielégítetlen szükségleteket, a veszélyeztető tényezőket.
- Ismerettel rendelkezik a társadalomról, a szociálpedagógia felhasználóiról, célcsoportjairól és azok környezetéről.
- Ismeri a szociális, a gyermekjóléti, a gyermekvédelmi, a nevelési intézmények működését, azok jogi szabályozását.
- Ismeri a szociálpedagógia fogalomkészletét, történetét, elméleteit. Ismerettel rendelkezik a szociálpedagógia gyakorlatáról.
- Ismeri az elmélet és a gyakorlat összefüggését, szintetizálni tudja elméleti és gyakorlati ismereteit.
- Ismeri a szociálpedagógia színtereit, a szociálpedagógiában alkalmazott munkaformákat, módszereket.
- Módszertani tudással rendelkezik, átlátja a szociális szakma innovációjának lehetőségeit.
- Ismeri a szociálpedagógia szakmai, etikai normáit.
- Ismeri az informatika eszközeivel történő hatékony kommunikáció formáit, az információk, elemzések mások számára történő prezentálásának eljárásait, eszközeit.

b) képességei

- Képes a társadalom működési szabályszerűségeinek felismerésére, azok rendszerszerű elemzésére, a társadalmilag kedvezőtlen helyzeteket létrehozó okok, következmények feltárására és értelmezésére.
- Képes a szociális segítségnyújtás módszereinek alkalmazására.
- Képes a szociális problémák, szükségletek, veszélyeztető tényezők felismerésére, feldolgozására, elemzésére, kezelésére, megoldására.
- Képes a szociálpedagógia célcsoportjai szocializációjának, személyiségfejlődésének sajátosságait, törvényszerűségeit átfogóan elemezni.
- Képes az egyének, családok, csoportok, közösségek jog- és érdekérvényesítő képességének fejlesztésére.
- Képes a gyermekjóléti, gyermekvédelmi, és szociális szolgáltatásokat nyújtó, valamint nevelési intézményekben szociálpedagógiai szakmai munka végzésére, az elsajátított társadalomismereti, pszichológiai, jogi, igazgatási, egészségügyi ismeretek és alapelvek alkalmazására.
- Képes a különböző helyzetű gyermekek, fiatalok és csoportjai, családja, valamint pedagógusai számára szakszerű szolgáltatásnyújtásra a nevelés, oktatás, szabadidőpedagógia, szociálpedagógia, szociális munka korszerű eszközeivel, továbbá ezeknek a folyamatoknak a tervezésére, kivitelezésére és elemzésére.
- Képes a szociális szakmai tevékenységhez szükséges prevenció és problémakezelő módszerek, technikák hatékony és innovatív alkalmazására.

- Képes a szociálpedagógusi munkában a szakmai etikai normák hatékony érvényesítésére.
- Hatékonyan alkalmazza az informatikai eszközöket kommunikációra, információk gyűjtésére és közzétételére, társadalomtudományi adatbázisok használatára.

c) attitűdje

- Rendelkezik a társadalomtudományi gondolkodás sokszínűségével, azt hitelesen képviseli környezetében.
- Rendelkezik a társadalmi problémák iránti érzékenységgel, elkötelezett az európai értékek lokális alkalmazására, szemléletét áthatja az esetek és kiszolgáltatottak melletti szolidaritás, az előítéletek elleni küzdelem.
- Érzékeny és nyitott a társadalmi problémákra.
- Munkáját kapcsolatteremtés- és fenntartás, konfliktusmegoldási készség, lokális és globális problémák iránti érzékenység és megoldási készség, empátia, kooperáció, segítő attitűd és fejlett kommunikációs készség jellemzi.
- Emberi kapcsolataiban humánus és etikus magatartású, szakmai feladatainak ellátása során a szociális munka etikai kódexét betartja.
- Ismereteit empátiával, toleranciával, rugalmassággal, kreativitással alkalmazza.
- Egyéni munkájában reális önismerettel, önértékeléssel rendelkezik, önmagát kritikusan szemléli.
- Projektalapú és együttműködésre épülő munkavégzés mellett elkötelezett, és értékeli a közös munkához való egyéni hozzájárulást.
- Nyitott a szakmai továbbképzésekre, módszertani innovációkban szívesen részt vállal.
- Törekszik a folyamatos szakmai önképzés megvalósítására, a szakmai továbbképzéseken való részvételre.
- A szociálpedagógiai munkáját elkötelezetten, szakmai igényességgel és minőség tudattal végzi.
- Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

d) autonómiája és felelőssége

- A szakmai és szakmaközi együttműködés során felelősségteljesen jár el.
- Önálló, konstruktív és erős érdekérvényesítő az intézményen belüli és kívüli szakmai együttműködések során.
- Képviseli a szociálpedagógia módszereit, ismereteit. Adekvát esetben felelősségteljesen képviseli szakmai szervezeti egységét.
- Felelősséget vállal az egyénekkal, csoportokkal, közösségekkel végzett szociálpedagógiai tevékenységért.
- Felelősen áll ki a szociálpedagógia jogi, etikai és szakmai normáinak betartása és védelme érdekében.
- Szakmai és társadalmi fórumokon szuverén szereplőként jeleníti meg nézeteit, felelősen képviseli szervezeti egységét és szakmai csoportját.

8. Az alapképzés jellemzői

8.1. Szakmai jellemzők

8.1.1. A szakképzettséghez vezető tudományágak, szakterületek, amelyekből a szak felépül: Társadalomtudományok és bölcsészettudományok (szociológia, jogtudomány, neveléstudomány, pszichológia, multidiszciplináris társadalomtudományok) 135-185 kredit, amelyből

- szociálpedagógia, szociális munka elmélete, gyakorlata, munkaformái és módszerei 50-55 kredit;
- társadalomismeret 20-30 kredit;
- társadalom és szociálpolitika 9-18 kredit;
- pszichológia 20-30 kredit;
- pedagógia 20-30 kredit;
- jog és jogi igazgatás 9-18 kredit;
- egészségügyi és egészségtudományi ismeretek 6-10 kredit.

8.1.2. A képző intézmény által ajánlott specializáció a szakterület műveléséhez alkalmas, a személyes képességeket fejlesztő, az egyéni érdeklődéshez kapcsolódóan sajátos kompetenciákat eredményező elméleti és gyakorlati ismeret. A választható ismeretek kreditaránya további 30-40 kredit.

8.2. Idegennyelvi követelmény

Az alapképzés megszerzéséhez legalább egy élő idegen nyelvből államilag elismert középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél megszerzése szükséges.

8.3. A szakmai gyakorlat követelményei

A szakmai gyakorlat részét képezik a kiscsoportos tantermi gyakorlatok, a terepgyakorlatok és a terepgyakorlatokhoz kapcsolódó kiscsoportos feldolgozó szemináriumok.

Az intenzív terepgyakorlat legalább egy féléven át (tizenkettő-tizenöt hét) végzett folyamatos gyakorlatot jelent, amelynek kreditértéke 30 kredit.

4. 2. Az összefüggő szakmai gyakorlat irányelvei, célja, tartalma

Tantárgy neve	Összefüggő szakmai gyakorlat
Tantárgy kódja	BSP1113, BSP1113L
Meghirdetés féléve	7
Kreditpont	30
Heti kontakt óraszám (elm. + gyak.)	teljes idejű képzésben (nappali):560 óra (14 hét) részidős (levelező) képzésben:180 óra (4 hét)
Félévi követelmény	gyakorlati jegy
Előfeltétel (tantárgyi kód)	minden tantárgyi követelmény teljesítése
Tantárgyfelelős neve és beosztása	Dr. BaracsiÁgnes, főiskolai tanár

4. 2. 1. Az összefüggő szakmai gyakorlat irányelvei

- Az összefüggő szakmai gyakorlat célja, hogy a szociálpedagógia alapképzési (BA) szakos hallgató a gyermek és ifjúsági korosztály tanulási, szociális és mentális problémáiról, az érintett személyekkel való együttműködés elveiről és módszereiről, valamint a gyermek, a fiatal és környezete egyensúlyának fenntartásáról, helyreállításáról és fejlesztéséről tanult ismereteit a gyakorlatban alkalmazza.
- Legyen képes a működő oktatási, nevelési, szociális, és gyermekjóléti/gyermekvédelmi intézményeknél, szervezeteknél, illetve a szociális igazgatás területén történő megfigyelésre, elemzésre, valamint a tereptanár által a hallgatóra bízott szakmai feladatok elvégzésére.
- Az összefüggő szakmai gyakorlat a hallgatót a képzés integrációs szakaszában felkészíti arra, hogy képes legyen a tanultakat a gyakorlatban alkalmazni, és kipróbálhassa képességeit, készségeit és kompetenciáit szociálpedagógusi tevékenységei során.
- Hozzásegíti a hallgatót, hogy elméleti tudása alapján különböző egyéni, csoportos vagy közösségi problémákat tudjon felismerni és megfelelő szakmai (mentori) segítséggel azokat kezelni.
- Alkalmat ad a hallgató számára, hogy gyakorlatban fejlessze kompetenciáit, kreatívan használja fel személyes erőforrásait az emberekkel való közvetlen munka során.
- A terepgyakorlat lehetőséget teremt szakmai motivációjának felülvizsgálatára, szakmai identitásának megalapozására, ezzel járulva ahhoz, hogy a hallgató egyre önállóbbá válva jól képzett szakemberré váljon.

4. 2. 2. Az összefüggő szakmai gyakorlat célja

Az összefüggő terepgyakorlat célja az elméleti ismeretek gyakorlatban történő megfigyelése, elemzése illetve az intézmény által előírt szakmai feladatok önálló ellátása tereptanári felügyelet mellett. Az intézmény által jóváhagyott terephelyek: köznevelési, szociális, gyermekjóléti/gyermekvédelmi intézmények és szervezetek, illetve a szociális igazgatás területe.

4. 2. 3. Fejlesztendő kompetenciák

a) tudása:

- Ismeri a különböző társadalmi és szociális problémákat, a kielégítetlen szükségleteket, a veszélyeztető tényezőket.
- Ismeri az elmélet és a gyakorlat összefüggését, szintetizálni tudja elméleti és gyakorlati ismereteit.

b) képességei:

- Képes a különböző helyzetű gyermekek, fiatalok és csoportjai, családja, valamint pedagógusai számára szakszerű szolgáltatásnyújtásra a nevelés, oktatás, szabadidő-pedagógia, szociálpedagógia, szociális munka korszerű eszközeivel, továbbá ezeknek a folyamatoknak a tervezésére, kivitelezésére és elemzésére.
- Képes a szociális szakmai tevékenységhez szükséges prevenciós és problémakezelő módszerek, technikák hatékony és innovatív alkalmazására.
- Képes a szociális problémák, szükségletek, veszélyeztető tényezők felismerésére, feldolgozására, elemzésére, kezelésére, megoldására.

c) attitűdje:

- A szociálpedagógiai munkáját elkötelezetten, szakmai igényességgel és minőség tudattal végzi.
- Nyitott a szakmai továbbképzésekre, módszertani innovációkban szívesen részt vállal.

d) autonómiája és felelőssége:

- A szakmai és szakmaközi együttműködés során felelősségteljesen jár el.
- A szakmai és szakmaközi együttműködés során felelősségteljesen jár el.

4. 3. A terepgyakorlat résztvevői és feladatai

A terepkoordinátor (a képző intézmény szakmai oktatója)

- felelős a hallgató gyakorlati képzéséért, annak irányításáért,
- garanciát vállal arra, hogy a gyakorlat helye és a tereptanár személye a hallgató képzettségéhez szükséges ismereteket nyújtsa,
- összeállítja és aktualizálja a terepkatasztert,
- folyamatos kapcsolatot tart fent a terepintézményekkel, tereptanárokkal,
- a terepkísérő szemináriumokon követi a hallgatók terepen végzett munkáját,
- konzultációs lehetőséget biztosít a gyakornok és a tereptanár számára.

A tereptanár

- tudomásul veszi, hogy a hallgató gyakornoki státuszban tevékenykedik az adott intézményben, és elfogadja, hogy a gyakornoknak csak korlátozott felelőssége lehet az általa nyújtott szolgáltatásokban,
- vállalja a felelősséget a hallgató gyakorlóintézményben történő képzéséért, biztosítja azokat a feltételeket, amelyek hozzájárulnak a gyakornok szakmai kompetenciáinak fejlődéséhez, szakmai szocializációjához, beilleszkedésének támogatásához, sikeres pályakezdéséhez,
- szakirányú felsőfokú végzettségű szakemberként vállalja a gyakornok önálló feladatokkal való megbízását, munkájának irányítását, szakszerű segítségét, tevékenységének objektív értékelését,
- bevonja mentoráltját a szakmai célok megfogalmazásába, közösen megbeszélik a célok elérésének stratégiáit, módszereit.
- felméri mentoráltja szükségleteit, és képessé teszi őt – kompetenciahatárain belül – a lehető legnagyobb önállósággal feladatainak ellátására,
- szakmai felkészültsége révén hozzájárul szakterületén a korszerű, jó gyakorlatok megismertetéséhez, tudatosítja és bemutatja szakmája szépségét és nehézségeit,
- nyitott a gyakornok kezdeményezéseire, időt és teret ad a véleményének, problémáinak meghallgatására és megbeszélésére, irányt mutat, tanácsot ad a gyakornok munkájának sikeres elvégzéséhez,
- munkája során segítő-támogató attitűddel közeledik mentoráltja felé, megismeri elképzeléseit leendő munkájáról, ösztönzi önművelődését, törekszik a szakmai együttműködésre,
- azonosul segítő szerepével, ismeri saját szerephatárait, képes a szakmai kommunikáció elemeinek megtanítására, a hatékony konfliktuskezelésre.

- a tereptanár a Nyíregyházi Egyetemen történő szerződése alapján feladatának elvégzéséért a szerződésben megállapított munkadíjban részesül.

A gyakornok

- a képző intézménnyel és terepintézménnyel egyeztetett időpontban és időtartamban látogatja és megismeri gyakorlólóhelyét, az ott folyó munkába a tereptanár irányítása alatt aktívan bekapcsolódik,
- törekszik az intézmény munkájának legteljesebb megismerésére (működés, kapcsolatrendszerek, jelzőrendszer, szakmai küldetés),
- tanulmányozza az intézményben folyó tevékenységeket, megismeri és gyakorolja a szociálpedagógia alapképzési szakkal ellátható szakmai feladatokat,
- megismeri az intézményben más munkakörben dolgozók munkáját, valamint kliensvilágát,
- megfigyeli a szakmai munkamódszereket, a dokumentációkat,
- megismeri a kliensekkel való kapcsolattartás formáit, nyilvántartási dokumentációját, illetve a jogi és hatósági intézkedések formáit, rendszerét, intézményeit,
- tevékenyen részt vesz szakember (tereptanár) irányítása mellett az intézményben folyó egyéni esetkezelésben, közösségi vagy csoportos szociális munkában,
- a tereptanár megbízása és ellenőrzése mellett egyéb feladatokat lát el (például: adminisztráció, igényfelmérés, szolgáltatások tervezése, információgyűjtés, esettanulmány előkészítése, tanácsadás tervezése, fejlesztési terv készítése),
- alkalmazkodik az intézmény elméleti és gyakorlati célkitűzéseihez,
- feladatait saját kompetenciahatárainak betartásával végzi, felelős azért, hogy hivatásszerűen lássa el a rábízott tevékenységeket,
- felkészül a terepgyakorlati naplóban megjelölt feladatok ellátására, dokumentálására,
- a gyakornoktól leginkább elvárt tulajdonságok és kompetenciák: együttműködő; kapcsolatteremtő képesség; kommunikációs készség; a szociális munka vonatkozásában minőség tudat; értékelés és önértékelés képessége; közvetítői, képviselői, tanácsadói feladatok végzése során személyes felelősség, alkalmazkodó képesség; egyéni döntéshozatalra és csoportmunkára, szakmabeli, illetve szakmaközi együttműködésre való képesség; idegennyelv-tudás, a szakmai erkölcs iránti elkötelezettség, szakmai identitás.

4. 4. A gyakornok munkájának értékelése

A tereptanár a rábízott gyakornok munkáját a gyakornoki időszak alatt folyamatosan értékeli, törekszik a konstruktív visszajelzések adására. Elvárható a tereptanártól, hogy a gyakornok munkáját objektíven, differenciáltan értékelje. A gyakornoki idő végén a tereptanár gyakornoka

munkájáról *Terepgyakorlati igazolást* ad, valamint szakmai összegző értékelést készít, amelyet az aláírásával hitelesít. Az igazolás megtalálható a tájékoztató mellékletében. A szakmai értékelés két módon történik:

- *rövid, szöveges értékelés* (maximum 1500 karakter terjedelemben), elemei: a gyakornok elméleti ismereteinek és az ismeretek alkalmazásának színvonala; kliensekkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolata, munkamorálja; személyes és szakmai kompetenciáinak erősségei, gyenge pontjai, fejlődésének trendje,
- *gyakorlati jegy megállapítása*: ennek formái: elégtelen (1), elégséges (2), közepes (3), jó (4), jeles (5) érdemjegyek lehetnek.

Nem fogadható el a gyakornok teljesítménye, azaz elégtelen (1), ha a gyakorlatot nem az előírt módon és időtartamban teljesítette, és munkája nem felel meg a képző intézménnyel és a mentortanárral egyeztetett szakmai elvárásoknak.

A tereptanár általi gyakornoki minősítés részét képezi a gyakorlati félévet lezáró gyakorlati jegyek.

5. MELLÉKLET

5.1. NYILATKOZAT AZ ÖSSZEFÜGGŐ SZAKMAI GYAKORLAT TELJESÍTÉSÉRŐL

5.2. TEREPGYAKORLATI IGAZOLÁS AZ ÖSSZEFÜGGŐ SZAKMAI GYAKORLATHOZ

NYILATKOZAT AZ ÖSSZEFÜGGŐ GYAKORLAT TELJESÍTÉSÉRŐL, ANNAK FORMÁJÁRÓL (BSP1123, BSP1123L)

Név:(nyomtatott betűvel)

A terepgyakorlatot (megfelelő válasz aláhúzendó):

1. a munkahelyi tapasztalat beszámításával teljesítem.

A beszámítandó munkahely neve és címe:

.....
.....
.....

2. a képzési és kimeneteli követelményekkel (kkk) összhangban összefüggő terepgyakorlatként teljes idejű képzésben (14 hét), részidős képzésben (4 hét) letöltöm.

Az intézmény pontos neve és címe, ahol a terepgyakorlatot szeretném tölteni:

.....
.....
.....

Az intézmény elérhetősége (telefon, e-mail és kontaktszemély):

.....
.....

2020.

.....

aláírás

TEREPGYAKORLATI IGAZOLÁS
AZ ÖSSZEFÜGGŐ SZAKMAI GYAKORLAT TELJESÍTÉSÉRŐL
(BSP1113, BSP1113L)

A hallgató neve:

Intézmény neve és címe:

Tereptanár neve:

A gyakorlat időtartama:.....

Igazolom, hogy a hallgató az összefüggő terepgyakorlatát intézményünkben letöltötte, a részére előírt feladatokat teljesítette.

A hallgató munkájának rövid szöveges értékelése: (maximum 1500 karakter terjedelemben): elemei: a gyakorlók elméleti ismereteinek és az ismeretek alkalmazásának színvonala; kliensekkel és az intézmény munkatársaival való kapcsolata, munkamorálja; személyes és szakmai kompetenciáinak erősségei, gyenge pontjai, fejlődésének trendje.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

A hallgató munkájának minősítése ötfokú érdemjeggyel (a megfelelő aláhúzendó) *:

elégtelen (1), elégséges (2), közepes (3), jó (4), jeles (5)

.....20....év.....hó....nap

.....

hallgató aláírása

.....

tereptanár aláírása, intézményi pecsét

*Kérnénk a Tisztelt Tereptanárokat a minősítés megállapításánál vegyék figyelembe a hallgatók motiváltságát, aktivitását, szakmai érdeklődését. Nem fogadható el a hallgató teljesítménye, azaz „elégtelen” (1), ha a gyakorlatot nem az előírt módon és időtartamban teljesítette, és munkája nem felel meg a képző intézménnyel és a mentortanárral egyeztetett szakmai elvárásoknak.